

Bergen 4 - Karmel: Berg van het kiezen voor God!

Liturgiesuggesties:

Gezang 449: 1, 3, 4 en 5 of Psalm 111: 1, 2 en 5

Psalm 99: 1, 2 en 3 of Psalm 84: 1, 2 en 3

Psalm 19: 7 OB

1 Koningen 18: 16-29

Psalm 97: 3

1 Koningen 18: 30-46

Psalm 97: 2

Na verkondiging: Psalm 98: 1 en 2 of Gezang 314: 1, 2, 3 en 4

Psalm 68: 10 OB of Psalm 98: 2 en 4

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Karmel ... berg van het kiezen voor God.

We verplaatsen ons naar het jaar 870 voor de geboorte van Jezus Christus.

Koning David en koning Salomo zijn reeds lang in het graf van hun vaders bijgezet.

Jaren van rust, vrede en welvaart zijn verleden tijd.

Het eens zo succesvolle koninkrijk is verdeeld.

In het zuiden Juda.

Hier regeren nog de nakomelingen van David en Salomo.

Hun koningshuis zit daar vast genoeg in het zadel.

Maar in het veel machtiger 10-stammenrijk in het noorden - Israël genaamd - is de situatie helemaal anders.

Het begon al in 931 voor Christus met Jerobeam.

De man die het koninkrijk deed scheuren na de dood van Salomo.

Ook na zijn dood houdt de strijd om de troon en de kroon niet op.

Er vinden voortdurend paleisrevoluties plaats.

De één na de ander werpt zich op als dé nieuwe leider van het volk.

Nadab, Baësa, Ela, Zimri.

Met meer of met minder succes doen zij een gooi naar de macht.

Revolutie, opstand, rebellie.

En dat ten koste van ... het gewone volk.

Totdat ... totdat uiteindelijk legergeneraal Omri de macht grijpt en koning wordt over het 10-stammenrijk.

Ik zal u vanmorgen/vanmiddag de details verder besparen.

Maar Omri is 12 jaar lang koning over Israël.

Hij bouwt een splinternieuwe stad, strategisch gelegen: 100 meter bovendende omringende vlakte.

En hij noemt die vestingstad: Samaria.

Omri is een machtig koning.

Een handig, gewiekst en verstandig man.

Een koning met internationale contacten.

En zo gebeurt het dan op zekere dag, dat de diplomatieke banden met het buurland Sidon/Syrië verstevigd worden door het huwelijk van prins Achab - zoon van Omri, koning van Israël - met prinses Izebel - dochter van Ethbaäl, koning van de Sidoniërs. Ethbaäl.

Ook zo'n handige jongen.

Eigenlijk was hij priester van de god Baäl.

Maar door een opstand heeft hij zich van de troon meester gemaakt.

Een diplomatiek huwelijk.

Immers zó vormden Israël en Sidon samen één blok tegen het steeds machtiger wordende Damascus in het noordoosten.

Achab en Izebel.

Zij vormen in het bijbelboek Koningen de tegenspelers van Elia.

Trouwens ... de schrijver van het boek Koningen is over Achab nog minder te spreken dan over zijn vader Omri.

Luister maar:

"Achab, de zoon van Omri, deed wat kwaad is in de ogen van de HERE, meer dan allen die vóór hem geweest waren.

Het minst erge was, dat hij wandelde in de zonden van Jerobeam, de zoon van Nebat, maar - en dan komt het - maar hij nam tot vrouw Izebel, de dochter van Ethbaäl, de koning van de Sidoniërs, en ... ging de Baäl dienen en zich voor hem neerbuigen."

Dat gevaar, broeders en zusters, jongelui, loop je nu als je trouwt met iemand die er andere principes op na houdt.

Die in een andere god gelooft.

De Bijbel zegt: Daar kan narigheid van komen!

Het huwelijk van Achab met Izebel brengt met zich mee, dat de cultuur en de godsdienst van Israël geïnfiltreerd wordt ... wordt de beschaving en de godsdienst van Sidon.

Stel je eens voor, dat onze kroonprins Willem-Alexander zou gaan trouwen met een mooie prinses uit zo'n oliestaatje in het midden-oosten.

Moet kunnen, tegenwoordig, vind je niet?

Daar hoeft helemaal niets kwaads in te steken.

En tegenwoordig zou niemand daar ook iets kwaads over durven zeggen.

Maar in die tijd, in de tijd van Achab en Izebel, lag dat anders.

Want wat is het eerste dat Achab doet na z'n trouwdag?

Achab richt een altaar op in de tempel van Baäl, dat hij in Samaria heeft laten bouwen.

Een altaar, een tempel, voor de afgod van z'n vrouw.

Pas op. Hier wordt het gevaarlijk.

Hiermee komt het geloof in de God van Israël, het geloof in de HERE, op het spel te staan.

Zal straks Baäl, heer van de hemel, god van de Sidoniërs, het winnen van de God, die Zich aan Israël verbonden heeft?

Wordt het de HERE of wordt het de Baäl?

*

In deze situatie, gemeente, verschijnt Elia op het toneel.
Hij komt als uit de hemel gevallen.
Tisbe, in Gilead, daar werd hij geboren.
In het Overjordaanse.
Uit het gebied dat door koning Achab was veroverd, geannexeerd.
Tisbe, onbetekend. Telt niet mee.

Maar let op ... Elia!
Zijn naam is al een belijdenis:
De HERE is mijn God!
Of ... Mijn God is de HERE!
Een belijdenis.
Want in de naam spreekt je geloof.
De HERE is God ... Elia.
Naast Hem is er geen plaats voor de Baäl of voor een andere god.
Daarom een hongersnood.
Drie-en-een-half jaar lang.
Om Israël te brengen tot een keuze.
De HERE of de Baäl.
Op de Karmel, de berg van het kiezen, valt voor Israël de beslissing.

*

't Is, gemeente, een kolossale openluchtbijeenkomst, daar op de Karmel.
De berghellingen zijn vól met mensen:
450 Profeten van de Baäl.
Koning Achab met heel z'n hofhouding.
Elia, de profeet, de man van God.
Ze zijn er allemaal.
Allemaal?
Nee, één ontbreekt, zo zullen we later horen.
Izebel, de dochter van Ethbaäl, de vrouw van koning Achab, de tegenspeelster van Elia.
Zij schittert door afwezigheid.

Maar verder, verder zijn ze er allemaal.
Toeschouwers en deelnemers aan het grootste en machtigste toernooi ooit gehouden in de geschiedenis van het volk Israël.
Een godsdienst-wedstrijd tussende Baäl, de heer van de hemel, de god van regen en van vuur ...
én tussen de HERE, de God van hemel, zee en aarde.
Wie zal het gaan winnen?
Wie wordt de grote verliezer en moet er door de knieën?
't Wordt spannend, dat kan ik je wel vertellen.
Op de Karmel, de berg van het kiezen, wordt de strijd beslist.

*

Als iedereen z'n plaats op de berg heeft ingenomen verschijnt Elia op het toneel.

Een indrukwekkende figuur.
Voor niets en niemand bang.
Immers hij heeft de HERE aan zijn kant.
Iedereen schijnt hem te kennen, want plotseling wordt het stil.
Dan begint Elia te spreken.
Zijn woorden dragen ver over de hellingen van de Karmel.
Elia spreekt recht voor z'n raap.
Hij windt er geen doekjes om.
En tussen de regels door krijg je de indruk dat Elia goed kwaad is:
"Hoe lang zult gij aan beide zijden mank gaan?
Indien de HERE god is, volgt Hem na;
maar indien het de Baäl is, volgt hem na."

't Is, gemeente, voor iedereen wel duidelijk.
Elia stelt het volk Israël voor de keus.
Opnieuw.
Maar nu is alle onduidelijkheid weggenomen.
De HERE of de Baäl.
Twee heren dienen kan niet.
Anders ga je mank aan beide zijden.

Zie je dat voor je?
Aan beide zijden mank gaan?
Bij de ene stap hel je over naar links.
En bij de volgende stap hel je over naar rechts.
Het kost je moeite om in evenwicht te blijven.
Pas het vanmorgen/vanmiddag maar toe op jezelf.
Bij ons mensen gaat het vaak ook zo.
In figuurlijke zin gaan we mank.
Je kiest voor het één, maar het andere kun je niet helemaal loslaten.
Voorbeeldje:
Een jongen heeft verkering met een meisje.
Maar van z'n vroegere vriendin kan die niet helemaal loskomen.
Stuurt haar nog stilletjes bloemen voor haar verjaardag.
Dat is mank gaan aan beide zijden.
Die jongen zal moeten kiezen ... óf de één, óf de ander.

Zo zou je natuurlijk een heleboel voorbeelden kunnen noemen.
Pluk ze maar uit het dagelijks leven - school, werk, thuis en kerk.
'Op twee gedachten hinken', zegt een bekend spreekwoord.
Je kunt zo moeilijk kiezen.
En als je gekozen hebt ... dan kun je het andere niet helemaal loslaten.
Of zou het misschien omgekeerd zijn: Dat andere laat jón niet los?

Eigenlijk, broeders en zusters, jongelui, kan dat helemaal niet - als je er goed over nadenkt: Aan beide zijden mank gaan.
Dat is een onmogelijkheid. Het lijkt wel dubbelop.
Maar de bedoeling is duidelijk.
Het volk Israël kan maar niet kiezen.

In de dienst aan de HERE gaan ze mank.
Maar óók aan de dienst van de Baäl gaan ze hinkend door het leven.
En dat is een onmogelijke toestand.
Zo kom je nauwelijks een stap voor-uit.
Of de Baäl, of de HERE dienen.
Voor die keus stelt Elia het volk op de Karmel.
En wie niet kiezen kan ... die moet geholpen worden.
ook dat is iets wat we uit ons dagelijks leven herkennen.
Soms moet er eerst iets gebeuren ...
Soms moet je eerst voelen ...
Soms moet je eerst een zetje krijgen voordat je over de brug kunt komen ...

Het volk op de Karmel zwijgt.
Wie in dit geval zwijgt ... stemt toe!

*

"Ik ben als profeet van de HERE alléén overgebleven,
en de profeten van Baäl zijn 450 man" gaat Elia verder.
Ho, wacht eens even.
Waar zijn dan die 2 keer 50 profeten?
En waar is Obadja gebleven en de 400 profeten van de Asjera, die in het
voorafgaande schriftgedeelte worden genoemd?
Ik weet het niet, gemeente.
Maar dan nog ... hier op de Karmel telt alleen Elia.
Eén man tegenover velen: 450 man.
Wat kan die ene nu uitrichten?
Is het geen zielige vertoning?

Toch is het Elia, die hier - boven op de Karmel - de lakens uitdeelt.
Hij heeft het voor het zeggen.
Ook koning Achab verschijnt pas aan het einde van deze geschiedenis ten tonele.
En de 450 priesters van de Baäl gehoorzamen Elia blindelings.
Wat straalt die man Gods wat uit!

*

Twee stieren.
Denk maar aan het gouden kalf.
Een dier vol kracht, vol energie, indrukwekkend.
Symbool voor de godheid.
Twee stieren.
Twee altaren.
Maar ... geen vuur.

De wedstrijd begint.
"Roept dan de naam van úw god aan, dan zal ik de naam van de HERE aanroepen."
Wil de échte god nu opstaan?!

Vuur uit de hemel.

Immers de Baäl - hij is in de denkwereld van de Sidoniërs de heer van de hemel ...
Baäl is de god van het onweer, van de storm, de regen en de dauw.
Als er één vuur uit de hemel kan laten neerdalen ... dan is hij het wel.

De eerste stier wordt geslacht.
De mensen kijken gefascineerd toe.
Van de morgen tot de middag wordt de naam van de Baäl aangeroepen.
'Baäl antwoordt ons!
Maar er kwam geen geluid en niemand gaf antwoord."
Urenlang dansen de priesters hinkend om het altaar.
Maar 't blijft stil in de hemel.
De zon brandt op de hoofden en de lichamen van de mensen.
Maar de goudkleurige hemel blijft gesloten.
Er is niemand die antwoord geeft.
En stil zal het blijven, zoals in zoveel levens van mensen.
Hun baäls blijven stom.
Ze geven geen geluid.
Ze geven geen antwoord.
De goden van onze tijd:
* de god van het geld: de mammon;
* de god van de drank: de bacchus;
* de god van de sex: de eros;
* de afgod van onszelf: het ego.
* de afgod van de medische wetenschap: de esculaap.

Stom blijven ze.
Net zo stom als je zelf bent als je het van de goden verwacht.
Antwoord geven ze niet.
Tot radeloosheid kunnen ze je brengen, dat wel.
Zo ver ... dat het eenzaam wordt om je heen.
Zo ver ... dat je leven doelloos, uitzichtloos wordt.
Waar leef je nog voor, als de god waar je het van verwacht ... op zich laat wachten?
Als je baäl je niet antwoord?

*

Elia, broeders en zusters, jongelui, maakt er een spel van.
Spottend, cynisch.
Terecht, onterecht, wie zal het zeggen?
't Is ook zo'n zotte vertoning daar boven op de top van de Karmel.
450 Schreeuwende profeten, die hinken en springen rond een altaar dat maar niet in de brand wil.
Ze hebben zóveel contact met hun 'god', dat ze zich in duizend bochten moeten wringen en urenlang hun keel hess moeten schreeuwen, om dan tóch niet door hem gehoord te worden.

'Doe er een schepje bovenop.
Hij hoort jullie vast niet.
Hij doet vast z'n middagdutje, of misschien is hij wel op reis.'

Ze maken zich ook echt bespottelijk.
Ze schreeuwen nog harder.
En het bloed stroomt uit hun lichamen.
Dan móet hij het wel horen.
Dan móet hij het bloed wel ruiken en zien.
Wat een mens, gemeente, zich voor z'n god niet kan toetakelen?

* Voor de god Bacchus, de god van de drank, zijn we zelfs bereid een studentenleven op te offeren: Groningen, een uit de hand gelopen ontgroening.

* Voor de god Mammon, de god van het geld, zijn we bereid om een oogje dicht te knijpen en onze handen in het vuur te steken: belastingfraude van witte boorden, zwart werk van Beun de Haas.

* Voor de god Ego, de god van onze eigen stoerheid, zijn we bereid om op de vuist te gaan ... schoppend en slaand totdat die ander er dood bij neervalt op de stille kant van de Nieuwestad.

Hoe ver heeft de mens het gebracht, zonder normen en waarden?

Hoe lang is een mens nog bereid om door het rode lint te gaan?

De mens zonder de enig ware God?

Om jezelf en die ander zó toe te takelen.

450 Profeten van de Baäl.

Ze staan in hun bloedend hemd.

En hun Baäl ... die laat het afweten.

Geen geluid, geen antwoord, geen acht slaan op.

Uitgeput vallen ze neer.

Doodgebloed is hun geloof.

Straks zullen zij de genadeslag ontvangen.

Hun rol is uitgespeeld.

Ze zijn ontmaskerd.

Leugens, niets dan leugens kwam voort uit hun monden.

Maar de ware profeet, de ware profetie overwint.

De HERE, die Zich verbonden heeft met zijn volk, overwint!

Verbonden met héél zijn volk.

Daarvan is, gemeente, het altaar dat Elia opricht een teken.

*

't Is inmiddels weer stil geworden op de Karmel.

"Toen zeide Elia tot het gehele volk: Nadert tot mij! ...

En het gehele volk naderde tot hem."

Wat er dan gebeurt is zowel heilshistorisch als indrukwekkend.

De Karmel is van ouds een heilige plaats.

Een plaats waar men vroeger de Here God vereerde.

Er was dan ook een altaar waar offers konden worden gebracht.

Maar zoals het wel vaker gaat:

Als een revolutie, een omwenteling plaats vindt, kun je er zeker van zijn, dat er wat gaat veranderen.

Herinneringen aan het verleden ... ze worden vernietigd.

Het nieuwe is immers gekomen, nu dan ... het oude heeft afgedaan.

Denk maar aan de beeldenstorm uit onze vaderlandse geschiedenis.
Van het roomse geloof gingen mensen over naar het geloof van de reformatie.
Wat is er toen niet huis gehouden in kerken, in gods-huizen.
Wat is er toen veel vernield.
Zo zal het - denk ik - ook wel gegaan zijn toen koningin Izebel - achter de schermen -
de touwtjes in handen kreeg.
Profeten van Israëls God werden systematisch mond-dood gemaakt: vermoord.
Alles wat herinnerde aan de God van het verleden ... het werd vernietigd,
onbruikbaar gemaakt.

En zo had ook het altaar op de Karmel het moeten ontgelden.
Elia bouwt het weer op.
Twaalf stenen: u begrijpt, dat is naar het getal van de twaalf zonen van Jacob.
Twaalf: Want Elia, noch de HERE, erkennen een scheiding tussen Noord en Zuid.
Geloof gaat over menselijke grenzen heen, over muren van apartheid en grenzen van
prikkelraad en beton.
Twaalf stenen, voor elke stam ... één steen.
Want zó heeft de HERE Zich aan héél het volk verbonden.
De HERE, de God van Abraham, Isaäk en Jacob.
De God, die in Jezus Christus, ook ónze God wil zijn.

*

Maar Elia is nog niet klaar.
Rondom het altaar graaft hij een sloot.
{Omgerekend: een oppervlakte van 1600 m².}
{40 Bij 40 meter in het vierkant.}
Dan schikt hij het brandhout.
Slacht in z'n eentje de tweede stier en legt die op het hout.
Vier forse kruiken met later laat hij tot drie keer toe vol met water halen - weer dat
getal 12: 4 x 3.
Laat het water uitgieten over het brandoffer en het hout, "zodat het water rondom het
altaar liep; zelfs de sloot/groef vulde hij met water."
Bedrog, broeders en zusters, jongelui, is nu uitgesloten.
De zaak is door en door nat.
Elia is wel heel zeker van Gods zaak.

En dan begint Elia te bidden.
Op de tijd dat men het avondoffer brengt.
Een kort gebed, want onze God houdt niet van omhaal van woorden.
"HERE, God van Abraham, Isaäk en Israël,
heden moge bekend worden, dat Gij God zijt in Israël,
en dat ik uw knecht ben,
en op uw bevel al deze dingen doe.
Antwoord mij, HERE, antwoord mij, opdat dit volk wete, dat Gij, HERE, God zijt,
en dat Gij hun hart weer terugneigt."

*

God, gemeente, antwoordt.
Meteen en afdoende.
Het vuur knettert van de hemel.
Het kraakt en sist in het sijpelende water.
Het knalt in het hout op het altaar dat door de steekvlammen in vonken uiteen barst.
Het water in de sloot om het altaar is in een oogwenk verdampt.
Het offervlees is in vlammen opgegaan.

De uitwerking is dan ook verpletterend.
Heel het volk springt als één man overeind van louter schrik.
Men werpt zich vervolgens plat op de grond in het stof van de aarde.
En als uit een - door een orkaan neergeslagen veld met korenhalmen - komt één groot geroep:
"De HERE, die is God.
De HERE, die is God!"

*

Ik las, broeders en zusters, jongelui, het verhaal van een man in Hyde Park Corner in Londen.
Vanaf zijn zeepkist betoogde hij: Er is geen God.
En om zijn woorden kracht bij te zetten riep hij:
'Als er een God is, dan mag Hij me nú doden.
Ik geef Hem twee minuten!'
Demonstratief haalde hij z'n horloge te voorschijn en volgde daarop de secondenwijzer.
Na twee minuten van toch wel beklemmende stilte, concludeerde hij: 'Er is dus geen God!'
Toen riep een vrouw uit de menigte hem ad rem toe:
'Hij houdt nog te veel van je!'

Het is nogal wat als wij God willen uitdagen.
Je moet oppassen, want vóór dat je het weet, schiet het vuur uit de hemel.
Wie, broeders en zusters, jongelui, God niet serieus neemt ... speelt met vuur, speelt met z'n leven, met eeuwig leven.
God laat niet met Zich spotten.
Zijn liefde voor mensen, zondaren zoals u en jij en ik, kan niet gedeeld worden.
Je zult moeten kiezen in je leven.
Niet één keer, maar telkens weer.
Of de HERE, of Baäls, de afgoden van onze tijd.

Soms begrijpen we niet zoveel van onze God.
Soms staan we verschrikt en machteloos te kijken als Hij ingrijpt in levens van mensen.
Het vuur bliksemt blijkbaar nog steeds van de hemel.
Alleen ... het kan mensen, die schuilen achter het kruis van Jezus Christus, niet meer treffen.
Op Golgotha brandt op Hem het vuur van de hemel.
Het kruis is Gods grote bliksemafleider.

Het oordeel over ons leven ... komt op Hem neer.
In het geloof aan Hem verbonden worden allen, die voor Hem hebben gekozen in hun leven, veilig langs dat kruis naar een geopende hemelpoort geleid.

*

En zo kan het beuren dat na drie-en-een-half jaar van uitputtende droogte ... de regen met bakken uit de hemel stroomt.
Tot zeven keer toe bidt Elia voor het volk.
Tot zeven keer toe zendt hij zijn knecht om over de zee uit te zien.
God telt blijkbaar altijd tot zeven.
Dan is zijn getal vol.
De aanhouder in het gebed wint.
Hij ervaart de zegen van de HERE.
Dat is nu God, gemeente.

Kies dan vandaag wie je dienen wilt.
Want straks ... straks kan het te laat zijn.
Dan komt de grote dag van de HERE.
Dan zullen de hemel en de aarde met vuur vergaan.
Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 21 september 1997

! Graag een mailtje als deze preek in een gemeente wordt gelezen. !